

цях, документах і на сторінках періодичних видань. Конституція України виокремлює три головні різновиди безпеки: «безпека громадянина», «громадська безпека», «безпека держави». Дослідники проблем безпеки дійшли висновку, що безпека характеризується не мірою захищеності від зовнішніх і внутрішніх загроз, а рівнем умов для існування, належним функціонуванням і прогресивним розвитком самої соціальної системи. Припустимо, що безпека характеризується мірою захищеності, тоді необхідно було б законодавчо визначити критерії оцінки міри захищеності об'єктів безпеки. Крім того, безпеку особи, суспільства і держави необхідно розглядати з позиції пріоритету загальнолюдських цінностей.

Таким чином, охорона та забезпечення державою прав людини є мірою впливу на суспільну безпеку у сучасному світі.

Література:

1. Административное право (вопросы административно-юрисдикционной деятельности органов внутренних дел) / Под. ред. Л. Л. Попова. – М., 1983.
2. Вебер М. О. некоторых категориях понимающей социологии / М. Вебер – М., 1990.
3. Гушин В. В. К концепции обеспечения общественной безопасности в чрезвычайных ситуациях / В. В. Гушин // Сборник ГУООП МВД РФ. – М., 1996. – № 3.
4. Коментар до Конституції України / В. Аверьянов. – К.: Ін-т Законодавства Верховної Ради, 1996. – 412 с.
5. Краткий словарь по социологии [ред. Гвишиани Д. М., Лапина Н. И.] – М.: Политиздат, 1988.
6. Серегин А. В. Сущность общественного порядка и общественной безопасности как объектов административно-правовой охраны / А. В. Серегин // Актуальные проблемы совершенствования охраны общественного порядка и общественной безопасности в условиях перестройки. – М.: Академия МВД СССР, 1989.
7. Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. – К.: «Укр. енцикл.», 1998. – Т. 1: А-Г. – 672 с.

Брусілова Н.Б.

(наук.кер. – ст. викладач Бездітько Б.М.)

юрисконсульт Полтавського комерційного технікуму

САМОЗАХИСТ ЯК НЕВІД'ЄМНЕ ПРАВО ОСОБИ

Відповідно до Конституції України, людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Така норма знайшла своє закріплення не лише у внутрішньодержавному законодавстві, а й у міжнародних нормативно – правових актах. Згідно із законодавством України, порушені права і свободи людини мають захищатися державою в особі компетентних органів. Але,

на жаль, не вироблено механізму, який би дозволив забезпечувати оперативну охорону прав і законних інтересів особи у всіх випадках [1].

Ст. 55 Конституції України визначено, що кожен має право після використання всіх національних засобів правового захисту звертатися за захистом своїх прав і свобод до відповідних міжнародних судових установ чи до відповідних органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна. Конституція України не виключає самостійних активних дій кожної людини щодо захисту своїх прав.

Значення права на самозахист як для людини, так і для суспільства надзвичайно велике, оскільки з його реалізацією безпосередньо пов'язана особиста і майнова безпека кожного.

Як зазначають К.О.Гориславський, В.В.Конопльов, право самозахисту – це складне поняття, яке містить у собі багато різних за своїм змістом категорій, які об'єдналися з однією метою – надати людині можливості для здійснення нею захисту життя, здоров'я, прав і свобод власними силами, а саме: право необхідної оборони як спосіб захисту від протиправних дій злочинців і правопорушників; право діяти у стані крайньої необхідності як спосіб захисту життя та здоров'я від небезпеки; самозахист цивільних прав як спосіб поновлення порушеного права.

Можливість самозахисту передбачена Цивільним кодексом України, де визначено, що самозахистом є застосування особою засобів протидії, які не заборонені законом та не суперечать моральним засадам суспільства [3].

Кодекс України про адміністративні правопорушення не визначає поняття «самозахисту», але говорить про необхідну оборону та крайню необхідність при захисті громадського порядку, власності, прав і свобод людини від протиправного посягання шляхом заподіяння посягаючому шкоди [4].

Кримінальний кодекс України також не містить поняття самозахист, але визначає, що кожна особа має право на необхідну оборону незалежно від можливості уникнути суспільно небезпечного посягання або звернутися за допомогою до інших осіб чи органів влади.

Самозахист прав за своєю юридичною природою становить форму захисту права і можливий за наявності таких умов: існує порушення права або спроба його порушення; виникає необхідність припинити порушення; потрібно застосовувати заходи, що відповідають характеру і змісту правопорушення [2].

Встановлення правомірності самозахисту полягає у встановленні співрозмірності порушення і наслідків самозахисту.

Не може бути визнаний правомірним самозахист, якщо: він явно не відповідає способу і характеру порушення; заподіяна шкода є більш значною, ніж відвернена.

Самозахист – це передбачені законом дії фактичного порядку і юридичні засоби, що дозволяють особі використовувати проти правопоруш-

ПРАВОЗАХИСНИЙ РУХ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

ника для захисту свого права власні дозволені примусові дії та самостійно знайти найбільш правильний шлях реалізації своєї правової активності без звернення до компетентного органу.

При виборі способу самозахисту потрібно дотримуватись принципу всебічності і повноти захисту порушеного права, а також можливість досягнення цілей захисту шляхом використання такого способу.

Всі способи самозахисту умовно можна розподілити на колективні та індивідуальні. Колективні способи характеризуються участю декількох осіб, які об'єдналися для захисту своїх прав. Індивідуальні способи характеризуються самозахисними діями однієї особи самостійно.

Ознаками способів самозахисту є спрямованість на забезпечення можливості досягнення цілей, що стоять перед суб'єктом самозахисту; встановлення конкретного способу самозахисту припускає якими діями здійснюватиметься самозахист; реалізація забезпечується різними юридичними гарантіями.

Таким чином, способи самозахисту можна визначити як конкретні правомірні дії, систему дій, яка здійснюється особою самостійно для захисту від посягань, порушень або для відновлення порушених прав та інтересів.

Література:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р [Електронний ресурс]. – Режим доступу / <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/514-17/page>
2. Кримінальний кодекс України від 05 квітня 2001 р. [Електронний ресурс]. – / <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/514-17/page>
3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: / <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/514-17/page>
4. Кодекс про адміністративні правопорушення від 07 грудня 1984 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: / <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/514-17/page>

Ващенко О.

(наук. кер. ст. викл. Потапов О.М.)

*студент ІV курсу історичного факультету
Полтавського національного педагогічного
університету імені В.Г. Короленка*

ПРОБЛЕМИ І ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ІНСТИТУТУ РЕ- ФЕРЕНДУМУ В УКРАЇНІ

Нині Україна перебуває на шляху демократичних перетворень – удосконалення наявних та запровадження нових основ демократії. Розвиток демократії в Україні стикається із загрозами і викликами, пов'язаними з